

АНТУРАЖ І СТАФАЖ У НАВЧАЛЬНИХ РОБОТАХ ДИСЦИПЛІНИ «АРХІТЕКТУРНЕ ПРОЕКТУВАННЯ» НА ПЕРШОМУ КУРСІ

Анотація. У дослідженні розглянуто застосування архітектурного рисунку – антуражу і стафажу – у навчальних графічних роботах студентів-архітекторів 1-го курсу.

Ключові слова. Архітектурний рисунок, архітектурний антураж і стафаж, архітектурний об'єкт, оточуюче середовище.

Мета дослідження. Аналіз використання архітектурного рисунку – антуражу і стафажу – як важливого компонента в навчальній дисципліні «Архітектурне проектування» на 1-му курсі.

Для того щоб надати архітектурному кресленню більшу наочність і виразність, часто використовують зображення елементів природного і предметного оточення (рис.1). Подібні зображення отримали назву архітектурного антуражу і стафажу. Вони являють собою стилізовані зображення людей, машин, дерев, інших елементів оточення і ландшафту. При вмілому виконанні подібних графічних зображень можливо зобразити різні стани природи, характер історичної епохи. Стафаж і антураж дозволяють посилювати виразні і художні якості архітектурних креслень і одночасно сприяють їх кращому прочитанню.

Ортогональні креслення є складними видами зображень та призначені переважно для використання в професійній роботі. Для більш виразного сприйняття і прочитання архітектурних зображень на протязі багатьох століть креслення супроводжуються не тільки написами, а й конкретними предметними зображеннями, які дають візуальні орієнтири в масштабі, в характері відносин архітектурного об'єкта з оточенням, позначають особливості природного і міського ландшафту.

У перекладі з французької слово «антураж» висловлює такі поняття, як «оточення» або «обстановка». В сучасній професійній інтерпретації антуражем називається зображення елементів пейзажу (рис.2).

«Стафаж» – слово німецького походження, що означає в даний час зображення людей, автомобілів, тварин, деталей обладнання, реклами і т.п. – всього того, що вказує на найбільш характерні ознаки тієї чи іншої епохи.

Антуражні образотворчі елементи на відміну від креслярських ортогональних зображень виконуються в ручній техніці і різних графічних манерах і називаються архітектурним рисунком. Подібні архітектурні рисунки, які супроводжують архітектурні креслення, мають виражені специфічні особливості, які необхідно враховувати в роботі.

Рис.1

Рис.2

Елементи антуражу і стафажу в першу чергу призначені для того, щоб збагатити креслення, підкреслити достоїнства архітектурного об'єкта і виявити найбільш характерні його якості і властивості. З цієї причини їх роль доповнююча. За значущістю і за ступенем графічної опрацювання вони не повинні бути візуально пріоритетними в загальній графічній композиції архітектурного креслення. При зображенні елементів предметного і природного середовища використовують особливі прийоми малювання, відмінні від зображення подібних елементів в книжковій та станковій графіці чи в живописній композиції.

В архітектурній графіці важливе не реалістичне натуралістичне зображення елементів навколишнього середовища, не точна їх копія (рис.3), а узагальнена художня проекція, для якої характерним є умовність і лаконізм зображення (рис.4).

Рис.3

Рис.4

При зображенні стилізованих зображень дерев, деталей рельєфу, елементів навколишньої забудови, панорам і силуетів важливий контур і основні признаки образу. Чим лаконічніше зображення, тим воно гостріше й виразніше, оскільки основна увага приділена найбільш характерним і специфічним особливостям (рис.5 – 6).

Рис.5

Рис.6

При зображенні людей необхідно враховувати ступінь віддаленості картин-планів. Цих планів зазвичай три: дальній (рис.7), середній (рис.8) і ближній (рис.9). На дальніх планах люди, як правило, зображуються гранично просто і геометрично. Візуальні характеристики обмежуються пропорціями і силуетом. Середній план вимагає більш докладного малювання. Тут зображення доповнюються великими деталями, особливостями одягу, тоновими і колористичними характеристиками. На ближньому плані більш ретельно моделюється фігура, риси обличчя, можуть бути опрацьовані аксесуари одягу.

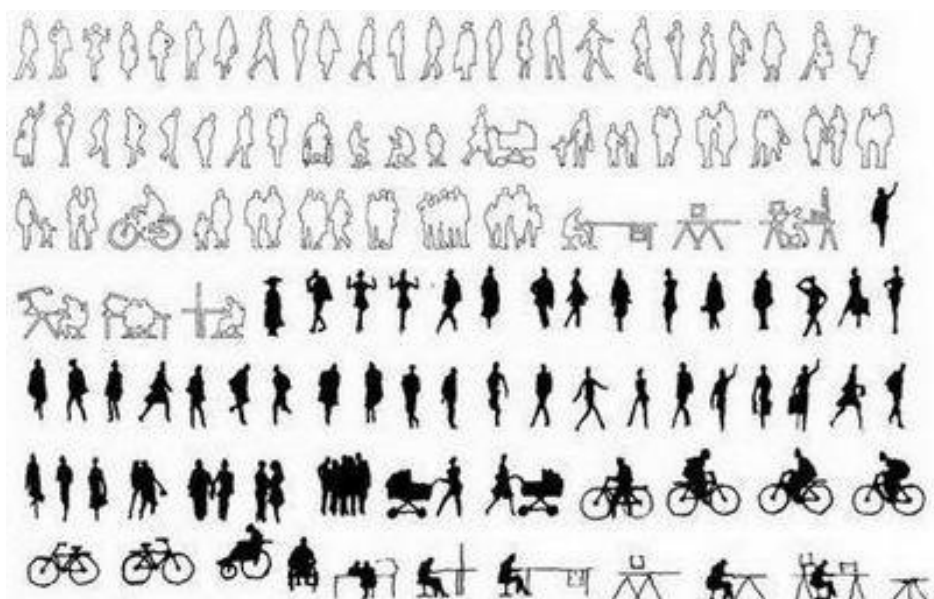

Рис.7

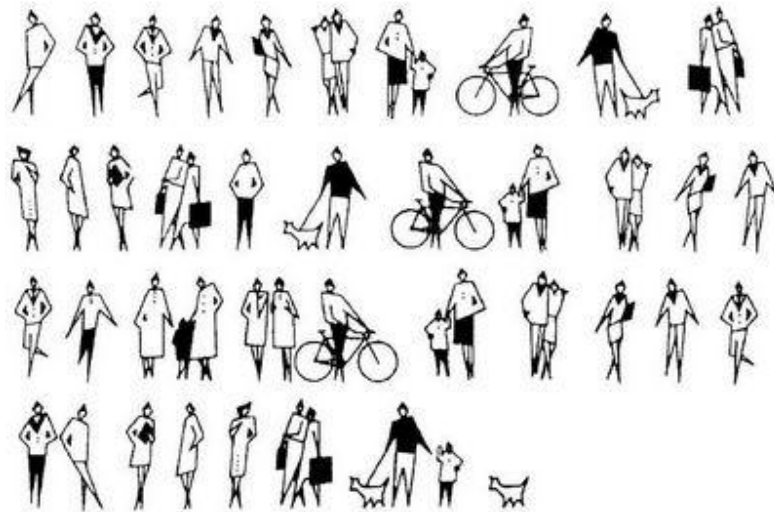

Рис.8

Рис.9

При зображенні дерев також враховується характер сприйняття і міра віддаленості. Рекомендації по зображенню людини на ближньому, середньому і віддаленому планах можуть бути використані і в зображеннях дерев. На далеких планах зазвичай малюється лісовий або парковий масив (рис.10 – 11). Тут домінує зображення загальних мас крон, часто без промальовування стовбурів, з пошаровим спрощенням планів, що віддаляються до горизонту. Але навіть умовне і спрощене малювання рослинних форм дозволяє позначити їх видову приналежність. Особливо це важливо враховувати при малюванні дерев переднього і далекого планів.

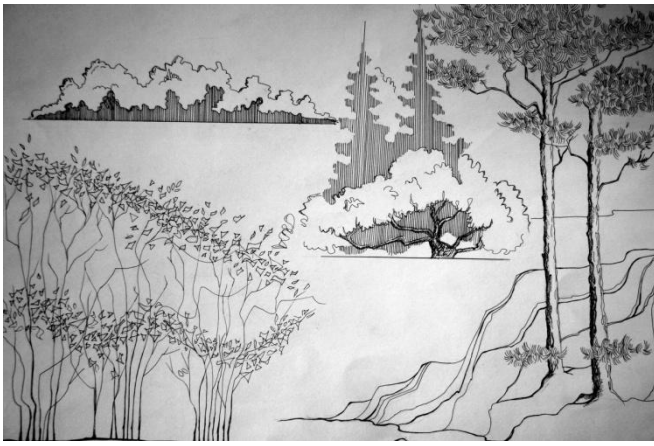

Рис.10

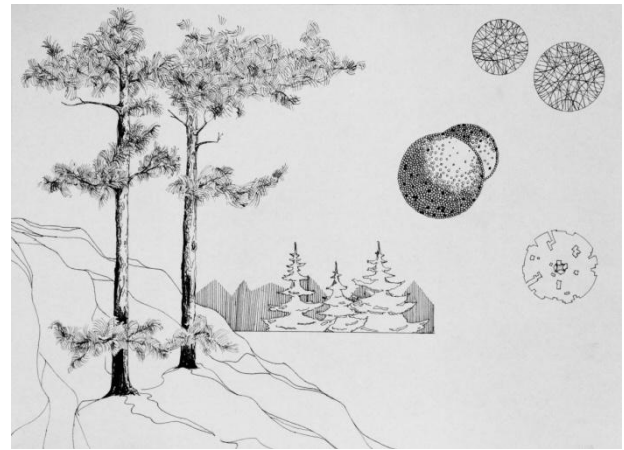

Рис.11

Малювання дерев можна значно спростити, якщо провести найпростіший аналіз будови їх форми. Існують «архітипи» узагальнюючих форм (фігур), до яких можна віднести нескінченне різноманіття дерев і чагарників – квадрат, прямокутник, коло, трикутник, піраміда, конус, куля та ін. (рис.12). Ці «архітипи» форм дозволяють спростити процес малювання і допомагають виявити найхарактерніші видові риси, а також сформувати графічний образ різних рослинних форм (ялини, сосни, кипариса, пальми, липи та ін.).

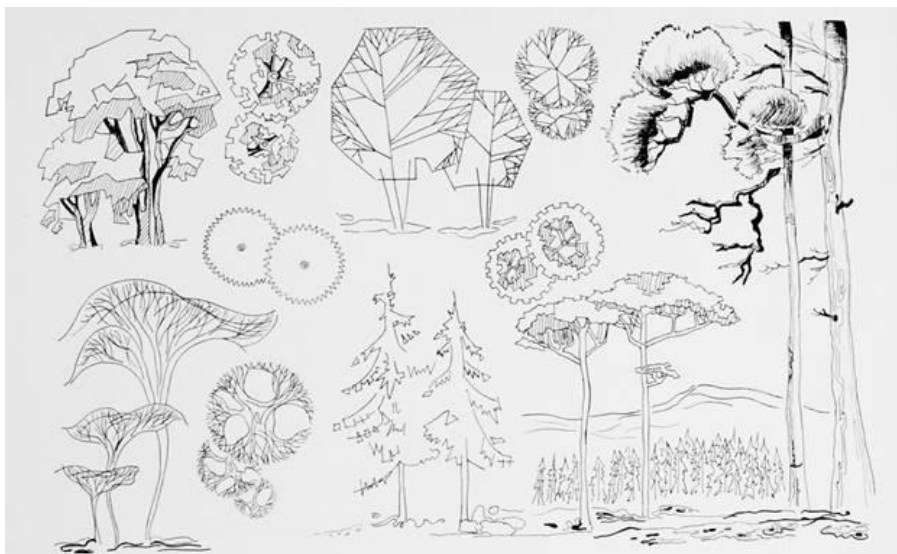

Рис.12

На початковому етапі навчання в навчальних роботах першого курсу при зображенні пам'ятки архітектури подібні образотворчі прийоми допомагають позначити історичну епоху, підкреслити стильові особливості пам'ятки, а також, при необхідності, відтворити графічну манеру того чи іншого майстра, надати архітектурному кресленню більшу наочність і виразність, дають візуальні орієнтири в масштабі, в характері відносин архітектурного об'єкта з оточенням, позначають особливості природного і міського ландшафту (рис.13).

Рис.13

Література

1. Бархин Б.Г. *Методика архитектурного проектирования* / Б.Г. Бархин. – М. : Стройиздат, 1993. – 436 с.;
2. Максимов О.Г. *Рисунок в архитектурном творчестве*. – М., 2003. – 464 с.;
3. Максимов О.Г. *Рисунок в профессии архитектора*. – М. : Стройиздат, 1999г. – 400 с.;
4. Антал Я. *Архитектурное черчение. Перевод со словацкого* / Я. Антал, Л. Кушнир, И. Сламень, Б. гавранкова. – Киев. : Будівельник, 1980. – 128 с.